

Aanzet tot een Kaderstellend Besluit inzake wijzingen Wet gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord ten behoeve van een raadpleging van de raden in mei/juni 2023

Leeswijzer

Op de hiernavolgende pagina's is per te wijzigen artikel een aanzet gegeven voor kaderstellende besluiten ten aanzien van de artikelen die kunnen of moeten wijzigingen.

Elk artikel bevat:

1. Een samenvatting van het voorstel;
2. Vragen aan de raden (indien van toepassing);
3. Eerste aanzet voor een tekstvoorstel om op te nemen in de gemeenschappelijke regelingen
NB dit is een tekstvoorstel dat zal worden aangepast op basis van de inbreng van alle raden!
4. Voorstel of het geldt voor alle gemeenschappelijke regelingen, dan wel dat maatwerk moet worden toegepast;
5. Nadere toelichting op het voorstel;
6. Bijlage met informatie uit de wet, de memorie van toelichting en de handreiking van de VNG.

Hieraan voorafgaand treft u op de volgende pagina de samenvattingen van alle voorstellen aan.

Overzicht te wijzigen artikelen

1. Artikel 1	Zienswijzeprocedure aangaan / treffen / wijziging regeling
2. Artikel 9	Opnemen voorwaarden uittreding en de gevolgen daarvan
3. Artikel 10, lid 5 en 6 + Artikel 34, 34B en 35	Facultatieve zienswijze Nieuwe uiterlijke termijnen kadernota & begroting
4. Artikel 10 lid 7	Participatie van ingezetenen
5. Artikel 11A	Evaluatie
6. Artikel 17	Actieve informatieplicht vanuit het bestuur
7. Artikel 24A	Mogelijkheid gemeenschappelijke adviescommissie in te stellen

Vervolgstappen

Met uw inbreng scherpden we de komende weken de tekstvoorstellen verder aan, opdat u als raden in Noord-Holland Noord in oktober 2023 een kaderstellend besluit kunt nemen.

Dit kaderstellend besluit is leidend bij de doorvertaling naar alle gemeenschappelijke regelingen, die voor 1 juli 2024 moeten zijn gewijzigd.

Deze ontvangt u vervolgens (gelijktijdig met de kadernota's 2025 van de GR) eerst nog een keer voor een zienswijzeprocedure en vervolgens (gelijktijdig met de begroting 2025 en jaarstukken 2023 van alle GR) ter besluitvorming.

Samenvattingen per Artikel

Artikel 1 Verplichte zienswijzeprocedure bij het treffen, het wijzigen van, het toetreden tot en het uittreden uit een GR

Dit artikel hoeft niet opgenomen te worden in de regelingen zelf. Deze verplichting vloeit direct voort uit de wet. Opnemen in de regelingen is daarom niet noodzakelijk.

Artikel 9 Voorwaarden uitreding

De uittredingsbepaling is een verplicht onderdeel van de gemeenschappelijke regeling. Het betreft een (vrij technische) wijziging waarbij wordt bepaald wat de minimale termijn van deelname, de opzegtermijn en de uittreedsom is. Bij **uittreding** is het voorstel een **minimale termijn van deelname** te hanteren van 4 jaar, te rekenen vanaf de datum van deelname aan/toetreding tot de regeling en een **opzegtermijn** van tenminste één jaar in acht te nemen. De **uittreedsom** wordt berekend aan de hand van de directe reële schade, berekend over een overbruggingsperiode van 5 jaar. De hoogte van de reële schade wordt bepaald door de accountant van de GR, aangevuld met een bindend advies van een onafhankelijke derde.

Artikel 10 Lid 5 en 6 Facultatieve zienswijzeprocedure omtrent besluiten en Artikel 34 34b 35 Aanpassen termijnen voor indiening van kadernota, ontwerpbegroting en begroting

Voorstel is om naast de **verplichte zienswijzeprocedure** op de begroting een facultatieve zienswijze procedure vastleggen voor drie besluiten: 1. Kadernota (is de facto al het geval in Noord-Holland Noord en wordt hiermee bevestigd), 2. Bestemming van het rekeningresultaat (in plaats van de jaarrekening als geheel) en 3. Meerjarig beleidsplannen of documenten met vergelijkbare strekking (voor zover een GR een dergelijk plan of document heeft). Voorstel is daarnaast om de **termijnen** te handhaven die in 2018 zijn overeengekomen in het kader van vaststelling van FUGR (en Spoorboekje) en deze opnemen in de GR, met inbegrip van de onder 1 genoemde besluiten. Het handhaven van de huidige afspraken voorkomt vergaderingen voor raden in het zomerreces, en blijft binnen de nieuwe wettelijke termijnen.

Artikel 10. Lid 7 Participatie van ingezetenen en belanghebbenden

Het voorstel is om participatie voor ingezetenen en belanghebbenden alleen op te nemen in de gemeenschappelijke regeling als de raden een verordenende bevoegdheid hebben overgedragen aan het algemeen bestuur van een openbaar lichaam. Overgrote deel van de GR-en zijn collegeregelingen, en zijn er dus geen bevoegdheden overgedragen. Daar ligt het voor de hand om inspraak lokaal in te passen via reguliere inspraakmogelijkheden bij bijv. het vaststellen van beleidskaders die door de GR-en uitgevoerd worden. Wanneer de raden wel een verordenende bevoegdheid hebben overgedragen aan het algemeen bestuur van een openbaar lichaam, ligt inspraak rechtstreeks bij de gemeenschappelijke regeling wel voor de hand. Hoe deze inspraak wordt geregeld is aan het Algemeen Bestuur van de regeling. In de bijlage is een overzicht opgenomen van GR-en waarvoor dit geldt (voor het overgrote deel de Recreatieschappen en de Archieven).

Artikel 11a: Evaluatie gemeenschappelijke regeling

Elke GR dient een tekst op te nemen over de evaluatie van de regeling. Dit betekent dat in elke regeling wordt aangegeven of er wel of niet evaluaties plaats vinden, en zo ja, op welke wijze. Het voorstel is dat in elke GR evaluaties plaats vinden en om hierbij ruimte te geven voor maatwerk. Elke GR kan met een tekstvoorstel komen voor een evaluatieprocedure en deze wordt met het geheel van de gewijzigde regeling voor 1 juli 2024 voor zienswijze aan de raden voorgelegd.

Artikel 17 Actieve informatieplicht van bestuur aan raden

Informatieverstrekking aan de raden gebeurt zo vroeg mogelijk, en op hoofdlijnen (tenzij anders gewenst), Gaat het om schriftelijke inlichtingen dan zendt het bestuur de inlichtingen aan de colleges van de deelnemende gemeenten, en leiden zij deze informatie direct door naar de eigen raad.

Artikel 24a Gemeenschappelijke adviescommissie

Dit artikel hoeft niet opgenomen te worden in de regelingen zelf. Deze verplichting vloeit direct voort uit de wet. Opnemen in de regelingen is daarom niet noodzakelijk.

Artikel 1 Verplichte zienswijzeprocedure bij het treffen, het wijzigen van, het toetreden tot en het uittreden uit een collegeregeling, burgemeestersregeling of een gemeenteregeling tussen colleges en burgemeesters.

Samenvattend
Dit artikel hoeft niet opgenomen te worden in de regelingen zelf. Deze verplichting vloeit direct voort uit de wet. Opnemen in de regelingen is daarom niet noodzakelijk.

Vragen aan de raden

Geen.

Tekstvoorstel voor in de gemeenschappelijke regeling
Geen.

Gebruik tekstvoorstel
N.v.t.

Toelichting

Het betreft hier een wettelijke verplichting met als doel de raden meer invloed te geven bij het aangaan, wijzigen van een regeling of bij het toe- of uittreden van een deelnemer aan de regeling. Consequentie van het invoeren van dit artikel is een langere doorlooptijd. Het voorstel moet eerst voor zienswijze naar de raad. Hier krijgt de raad 8 weken de tijd. Na het uitbrengen van die zienswijze aan het bestuur van de regeling, komt er een nieuw voorstel met het verzoek om toestemming te verlenen. Afhankelijk van hoe het raadsproces is ingericht, loopt de doorlooptijd op van 3 tot 6 maanden. Dit verschilt per gemeente. Bij de gewenste inwerkingtreding moet hiermee wel rekening worden gehouden (eerder aanbieden van het voorstel).

De Wgr onderscheidt expliciet in de zienswijzenprocedure en een daaropvolgende toestemmingsprocedure. Deze kunnen niet gelijktijdig doorlopen worden om zo tijd te winnen. Dan is namelijk weer sprake van de procedure zoals die tot 1 juli 2022 gold. Daarnaast kan dan in gemeenten die geen zienswijzen indienen (en dus meteen toestemming zouden verlenen) geen rekening meer worden gehouden met wijzigingen die eventueel doorgevoerd worden naar aanleiding van zienswijzen van andere gemeenteraden. De gemeenteraden moeten immers uiteindelijk wel allen toestemming geven voor dezelfde gemeenschappelijke regeling. Wil men tijd winnen, dan moet bekeken worden of de procedure voor toestemming niet sneller doorlopen kan worden. Er hoeft dan immers niet meer uitgebreid gedebatteerd te worden, indien reeds rekening is gehouden met de eerdere zienswijzen van de gemeenteraden. Voor de volledigheid wordt hier ook nog opgemerkt dat het college nog definitief moet besluiten over het treffen van de gemeenschappelijke regeling. Het toestemmingsbesluit van de gemeenteraad moet immers voorafgaan aan het besluit van het college, zodat rekening kan worden gehouden met hetgeen in de toestemmingsprocedure aan de orde is gekomen.

Proces tot aangaan of wijziging van een gemeenschappelijke regeling*

Artikel 1, lid 1 Wgr	Artikel 1, lid 2 en 3 Wgr		Artikel 1, lid 4 Wgr Artikel 10:32 Awb	Artikel 1, lid 1 Wgr	Artikel 26 Wgr Artikel 3:40 Awb
Voorstel voor (wijziging) gemeenschappelijke regeling	Raad heeft 8 weken om zienswijze te geven aan het college.	Verwerking van de zienswijzen (incl. regionale afstemming)	Raad moet toestemming verlenen of onthouden. Geen recht van amendering. Heeft hiervoor 13 weken.	College kan voorstel nog redactioneel wijzigingen (als alle colleges dit ook doen)	Bekendmaking besluit tot treffen van en de regeling zelf in Gemeenteblad. Inwerkingtreding te regelen in de gemeenschappelijke regeling.

* college- of burgemeestersregeling

Bijlagen artikel 1

1. Wgr

Wgr-artikel 1
Wettekst (nieuw): Artikel 1, leden 2 en 3: 2. De colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters zenden het ontwerp van de regeling toe aan de raden van de deelnemende gemeenten, met uitzondering van het ontwerp van een regeling die getroffen of mede getroffen wordt door de raden. 3. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van hun gemeente binnen acht weken na ontvangst van het ontwerp hun zienswijze over het ontwerp van de regeling naar voren brengen. Indien de raden geen zienswijze naar voren wensen te brengen stellen zij de colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters hier zo spoedig mogelijk van op de hoogte.

2. Memorie van Toelichting

Toelichting op de wettekst uit de memorie van toelichting bij artikel 1.
Het treffen van een nieuwe regeling is bij uitstek het moment waarop raden hun opvatting kunnen geven over de overdracht c.q. uitvoering van gemeentelijke taken aan een bestuur dat op afstand staat van het lokale bestuur. Onder het treffen van een regeling wordt mede verstaan het wijzigen van, het toetreden tot en het uittreden uit een regeling (artikel 1, derde lid). Om de raad een meer sturende positie te geven bij het treffen van een regeling tussen colleges wordt raden het recht gegeven een zienswijze naar voren te brengen bij een ontwerpregeling van burgemeesters of colleges van burgemeesters en wethouders. Indien de raden hier geen gebruik van wensen te maken dienen zij de colleges van burgemeester en wethouders of de burgemeesters hier zo spoedig mogelijk van op de hoogte te stellen, zodat de besluitvorming niet onnodig vertraagd wordt. Vervolgens hebben de raden nog als laatste stok achter de deur de mogelijkheid om hun toestemming tot het treffen van de regeling te onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang (artikel 1, tweede lid, van de Wgr). Onder de weigeringsgrond «strijd met het recht» valt strijd met zowel het geschreven als het ongeschreven recht. Onder de weigeringsgrond «strijd met het algemeen belang» vallen die gevallen waarin de grond voor onthouding van toestemming niet nauwkeurig in de wet kan worden gespecificeerd, waarbij kan worden gedacht aan de situatie dat de raad meent dat het ondoelmatig is om ten aanzien van de desbetreffende belangen samen te werken met andere gemeenten, dat de bevoegdheid zich niet leent voor gezamenlijke behartiging of dat de raad meent dat de eigen betrokkenheid bij een gemeenschappelijke regeling onvoldoende is geborgd in de regeling.   Omdat de raden toestemming moeten verlenen voor het aangaan van een gemeenschappelijke regeling is afgezien van de verplichting voor het college om schriftelijk te reageren op de zienswijze van een gemeenteraad. Als naar het oordeel van de raad onvoldoende is gedaan met een uitgebrachte zienswijze of onvoldoende is uitgelegd waarom een zienswijze geheel of deels niet is overgenomen, kan de raad toestemming onthouden.

3. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Toelichting (handreiking VNG)
De handreiking VNG geeft geen specifiek advies over dit onderdeel.

Artikel 9. Voorwaarden uitreding

Samenvattend

De uitredingsbepaling is een verplicht onderdeel van de gemeenschappelijke regeling. Het betreft een (vrij technische) wijziging waarbij wordt bepaald wat de minimale termijn van deelname, de opzegtermijn en de uittreedsom is. Bij **uitreding** is het voorstel een **minimale termijn van deelname** te hanteren van 4 jaar, te rekenen vanaf de datum van deelname aan/toetreding tot de regeling en een **opzegtermijn** van tenminste één jaar in acht te nemen. De **uittreedsom** wordt berekend aan de hand van de directe reële schade, berekend over een overbruggingsperiode van 5 jaar. De hoogte van de reële schade wordt bepaald door de accountant van de GR, aangevuld met een bindend advies van een onafhankelijke derde.

Vragen aan de raden

1. Kunt u zich vinden in dit kader voor alle GR-en?

Tekstvoorstel voor in de gemeenschappelijke regeling

Uitreding

1. Gedurende een termijn van 4 jaar, te rekenen vanaf de datum van deelname aan/toetreding tot de regeling, is uitreding niet mogelijk.
2. Een deelnemer kan (geheel of gedeeltelijk) uittreden door toezending aan het (algemeen) bestuur van de daartoe strekkende besluiten van de raad en het college van burgemeester en wethouders. De procedure voor uitreding vangt aan op de dag nadat het (algemeen) bestuur de betreffende besluiten heeft ontvangen.
Van gedeeltelijke uitreding is sprake indien de deelnemer slechts een deel van de door het samenwerkingsverband ten behoeve van alle deelnemers uitgevoerde taken, als bedoeld in artikel... van deze regeling (NB taken die dus omschreven staan in meestal artikel 3, de opsomming van de op/overgedragen taken), wenst terug te nemen.
3. Het (dagelijks) bestuur zendt de besluiten tot (gedeeltelijke) uitreding van een deelnemer aan de raden en colleges van de overige deelnemende gemeenten.
4. Uitreding, geheel of gedeeltelijk, geschiedt per 1 januari van enig jaar, waarbij een opzegtermijn van tenminste één jaar in acht wordt genomen.
5. Na ontvangst van de in het eerste lid bedoelde besluiten, komen de uittredende deelnemer en het (dagelijks) bestuur, uiterlijk 6 maanden voor de datum van uitreding, een concept-uitredingsregeling overeen, welke door de deelnemers wordt vastgesteld, waarbij de belangen van de uittredende deelnemer en die van de achterblijvende deelnemers op reële en evenwichtige wijze worden afgewogen. In de concept-uitredingsregeling worden de personele, juridische, organisatorische en financiële gevolgen, waaronder de gevolgen voor het vermogen (NB alleen van toepassing bij openbaar lichaam of bedrijfsvoeringsorganisatie), van de uitreding geïnventariseerd, de wijze waarop met deze gevolgen kan of moet worden omgegaan, de voorwaarden voor uitreding, de hoogte van de uittreedsom en de overname van personeel en/of overige verplichtingen door de uittredende deelnemer. Indien blijkt dat, als gevolg van een mogelijk verlies aan arbeidsplaatsen, een overleg met de bij de sector betrokken vakbonden noodzakelijk is ten behoeve van het opstellen van een sociaal plan, wordt de conclusie van dit overleg opgenomen in de concept-uitredingsregeling.
6. Indien het (algemeen) bestuur constateert dat de besluiten tot uitreding van de bestuursorganen van de deelnemer de vraag oproepen of continuering van de samenwerking in de gemeenschappelijke regeling (naam GR) redelijkerwijs nog wel mogelijk is, doet zij de deelnemers een voorstel tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling (naam GR) als bedoeld in artikel.... van deze regeling.
7. Het bestuur van..(naam GR)... en de uittredende deelnemer zullen zich inspannen om de nadelige gevolgen van de uitreding voor het openbaar lichaam (gemeenschappelijk orgaan/de bedrijfsvoeringsorganisatie) en de uittredende deelnemer zo veel mogelijk te beperken, bijvoorbeeld door personeel of andere verplichtingen over te nemen of anderszins in stand te doen houden.
8. Bij het vaststellen van de hoogte van de uittreedsom is het uitgangspunt dat de uittredende deelnemer de reële schade van het openbaar lichaam (gemeenschappelijk orgaan/ de

bedrijfsvoeringsorganisatie) én de overblijvende deelnemers dient te vergoeden, die rechtstreeks gevolg is van het (gedeeltelijk) uittreden uit de gemeenschappelijke regeling, waarbij bij het bepalen van de hoogte van de schade in beginsel een afbouwperiode van 5 jaar wordt gehanteerd, te rekenen vanaf de datum van uittreding.

9. De hoogte van de uittreedsom als bedoeld in lid 8 wordt slechts verhoogd indien er sprake is van substantiële langlopende en niet te mitigeren financiële verplichtingen, indien vast staat dat deze zich zullen voor doen én in die becijferde omvang, waarbij de bijdrage in de kosten door de uittreedende deelnemer naar rato wordt vastgesteld.
10. De uittreedsom bestaat uit de zakelijke gerechtvaardigde kosten, te weten de kosten die rechtstreeks ontstaan uit de uittreding (frictiekosten) en de bijdragen aan de overtollige kosten (desintegratiekosten) in de in lid 8 genoemde afbouwperiode, waarbij geen verrekening van het vermogen plaats vindt.
11. Onder frictiekosten wordt verstaan alle incidentele kosten in verband met de uittreding van de deelnemer, zoals de kosten van inhuur externe dienstverlening, kosten onderzoek accountant, kosten boventallig primair personeel, kosten opstellen sociaal plan, kosten boventallig decentrale personele overhead, kosten afwaardering activa.

De frictiekosten komen volledig ten laste van de uittreedende deelnemer.

12. Onder desintegratiekosten wordt verstaan alle doorbelaste kosten als gevolg van overcapaciteit in personele en materiele sfeer en andere verplichtingen, die ontstaan als direct gevolg van de uittreding gedurende de in lid 8 genoemde afbouwperiode.

De desintegratiekosten die direct aan de uittreedende deelnemer kunnen worden toegerekend, komen integraal voor rekening van de uittreedende deelnemer voor de duur van maximaal 5 jaar. Desintegratiekosten die niet direct aan de uittreedende deelnemer kunnen worden toegerekend, zoals investeringskosten, afschrijvingskosten, kantoorhuur, salariskosten en inhuur van personeel etc. komen naar rato van de kostenverdeelsleutel als bedoel in artikel van de regeling, voor rekening van de uittreedende deelnemer bij algehele uittreding. Bij gedeeltelijke uittreding komen de desintegratiekosten voor rekening van de uittreedende gemeente naar rato van uittreding.

13. De kosten als bedoeld in lid 11 en lid 12 worden door de accountant van het openbaar lichaam (het gemeenschappelijke orgaan/de bedrijfsvoeringsorganisatie) bepaald aan de hand van de jaarrekeningen over de afgelopen 3 jaar voorafgaand aan de datum van uittreding. De beoordeling van de kosten van uittreden wordt gebaseerd op de feiten en omstandigheden die bekend zijn op het moment van de daadwerkelijke uittreding.
14. Met het oog op het vaststellen van de hoogte van de uittreedsom, als bedoeld in het achtste en tiende lid, vragen de uittreedende deelnemer en het (dagelijks) bestuur gezamenlijk om een bindend advies aan een onafhankelijke externe deskundige. De kosten voor het inschakelen van de externe deskundige zijn, als onderdeel van de frictiekosten, voor rekening van de uittreedende deelnemer.
15. Het (algemeen) bestuur stelt de concept-uittreedingsregeling vast en stuurt deze aan de deelnemende bestuursorganen ter besluitvorming. De uittreedingsregeling is vastgesteld indien tenminste twee derde van het aantal deelnemers hiertoe besluiten.
16. Gedurende de periode tussen het besluit tot uittreding en effectuering daarvan is de uittreedende deelnemer gehouden al haar verplichtingen na te komen.
17. De uittreedsom dient binnen een termijn van ... maanden na vaststelling als bedoeld in het vijftiende lid door de uittreedende deelnemer te zijn voldaan.

Gebruik tekstvoorstel

Generieke tekst voor alle gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord.

Toelichting

Tot 1 juli 2022 hoefde dit formeel slechts bij gemeenschappelijke regelingen die voor onbepaalde tijd waren getroffen, maar sindsdien geldt dit voor alle gemeenschappelijke regelingen. Dus ook bij voor bepaalde tijd getroffen gemeenschappelijke regelingen. Het betreft hier een vrij technische

wijziging. Uit de praktijk en jurisprudentie kunnen richtlijnen gedestilleerd worden. Voor sommige GR-en is de mogelijkheid van uittreden wettelijke beperkt, zoals de VRNHN, de OD en de GGDHN. Er kan wel sprake zijn van een afname van op-/overgedragen extra taken.

Besluitvorming door deelnemers

Uit de woorden "met inachtneming van artikel 1" moet worden afgeleid dat de besluitvorming rond wijziging, opheffing, toetreding en de gevolgen van uittreding door de deelnemende bestuursorganen plaatsvindt. Het bestuur van het samenwerkingsverband heeft daarin formeel geen rol. (Handreiking Wijziging Wgr, VNG)

In elke regeling worden zo concreet mogelijke bepalingen over wijziging, opheffing, toetreden, uittredingsvoorwaarden voor en gevolgen van uittreding opgenomen. Deze bepalingen betreffen minimaal de volgende onderdelen:

- * personeel
- * contracten
- * huisvesting
- * investeringen

maar ook kan gedacht worden aan:

- * opzegtermijn
- * werkelijke kosten vs. 'verzekeringspremie'/risico-opslag; en bij toetreding: 'inkoopsom'
- * toerekenbaarheid kosten uittreding
- * onderscheid kosten (bv. frictiekosten; desintegratiekosten; personele kosten)
- * verplichting tot/mogelijkheid van overnemen personeel e.d.

In elke regeling wordt voorts aangegeven op welke wijze geborgd wordt dat raden tijdig in positie worden gebracht om een zorgvuldig besluit te nemen over de zienswijze bij wijziging, opheffing, toetreding, uittreding, zoals bedoeld in art. 1 van de WGR. Dit komt erop neer dat de zienswijzeprocedure materieel betekenis heeft en niet neerkomt op "tekenen bij het kruisje".

Voorwaarden voor uittreding

Bij voorwaarden kan onder andere gedacht worden aan bijvoorbeeld een opzegtermijn of een verbod de eerste jaren na toetreding/treffen van de gemeenschappelijke regeling uit te treden. Ook het besluitvormingsproces is een onderdeel van de voorwaarden voor uittreding, net als andere procedurele afspraken. Dat zijn bepalingen die al regelmatig in gemeenschappelijke regelingen voorkomen. Ook kan gedacht worden aan voorwaarden over het verplicht overnemen van personeel (mits dat personeel of de personeelsvertegenwoordiging daarmee natuurlijk ook instemt langs de daartoe geëigende wegen).

Vermogensrechtelijke gevolgen

Bij vermogensrechtelijke gevolgen gaat het om de financiële kant van de uittreding, maar ook om de overname van contracten (huurovereenkomsten, arbeidsovereenkomsten, inkoopcontracten e.d.). In de gemeenschappelijke regeling zal bepaald moeten worden hoe hiermee omgegaan wordt én hoe de uittreedkosten berekend moeten worden. Daarbij zal vooral van belang zijn welke kosten toerekenbaar zijn aan de uittredende partij, want vaak wordt gekozen voor het principe dat de uittreder de kosten van de uittreding betaalt. Bij dat principe past het echter niet dat de uittreder meer kosten betaalt dan strikt noodzakelijk. De uittredingsom is geen boete om uittreding praktisch onmogelijk te maken. Wat verder van belang is, is om ook reëel te kijken hoe lang een samenwerkingsverband nodig heeft zich aan te passen. Kosten kunnen immers niet tot in de eeuwigheid der dagen aan de uittreder worden toegerekend. Dan zou de uittreder nooit loskomen van het samenwerkingsverband. In de jurisprudentie gaat men daarbij uit van een termijn van maximaal vijf jaar. Wat ook mogelijk is, is dat de uittredende partij een soort van risico-opslag of 'verzekeringspremie' betaalt, waarmee eventuele toekomstige risico's worden afgekocht voor een vast bedrag. Daarmee staat het bedrag vast voor het moment van uittreding, en kunnen er niet jarenlang nog kosten worden toegerekend.

Het is overigens niet noodzakelijk om in de gemeenschappelijke regeling expliciete bedragen te noemen, die kunnen immers per deelnemer verschillen, maar ook per periode. Een vaste uittreedsom zou ertoe leiden dat eventuele meerkosten boven dat bedrag niet door de uittreder, maar door het samenwerkingsverband en daarmee door de overblijvende deelnemers moeten worden gedragen.

Minimale termijn van deelname

Er kan een keuze worden gemaakt:

1. Een minimale periode van 4 jaar;

2. Deelnemers spreken bij aangaan/intreding af gedurende welke periode niet uitgetreden kan worden.

Opzegtermijn

Er kan een opzegtermijn worden gehanteerd welke afhankelijk kan worden gesteld van:

1. het (financieel) belang dat met het samenwerkingsverband gemoeid is.
2. een overeen gekomen uittreedregeling, waarin de gevolgen van de uittreding op diverse aspecten (personeel, financieel, huisvesting etc.) worden opgenomen, of
3. een bepaalde termijn, waarbij minimaal 1 kalenderjaar wordt gehanteerd.

De mate van urgentie voor uittreden kan hierbij ook een rol spelen.

Uittredingsregeling

Uitgangspunt bij een eventuele uittreding door een deelnemer c.q. afname van het takenpakket door een deelnemer is dat het samenwerkingsverband voldoende tijd krijgt om zich aan te passen aan de nieuwe omstandigheden en dat partijen een inspanningsverplichting hebben om de nadelige gevolgen van de uittreding zoveel mogelijk te beperken, door bijvoorbeeld overname van personeel of andere lasten (bijv. huisvesting).

In een uittredingsregeling wordt nader ingegaan op deze inspanningsverplichtingen en de resultaten daarvan.

Bij gemeenschappelijke regelingen met een omvangrijk uitvoeringsapparaat speelt het belang van een dergelijke uittredingsregeling een grotere rol dan relatief kleine samenwerkingsverbanden.

Zeker indien er als gevolg van een mogelijk verlies aan arbeidsplaatsen, een overleg met de bij de sector betrokken vakbonden noodzakelijk is (ten behoeve van het opstellen van een sociaal plan).

Wijze van berekening uittreedsom

Er zijn verschillende mogelijkheden om de berekening van de uittreedsom in een bepaling onder te brengen.

1. Een eenvoudige constructie waarbij wordt bepaald dat de uittreedsom gelijk is aan de bijdrage die de deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel jaarlijks verschuldigd was aan het samenwerkingsverband over het jaar voorafgaand aan de datum van uittreding, berekend over een afbouwperiode van 5 jaar (ieder jaar 20% lager).
2. De uittreedsom wordt berekend aan de hand van de directe reële schade, berekend over een overbruggingsperiode van 5 jaar.
3. De uittreedsom is gelijk aan de verzekeringspremie/risico-opslag/intreedsom die de deelnemer bij het aangaan/intreden van de regeling heeft betaald.

Gevolgen vermogen samenwerkingsverband

De hoogte van de uittreedsom kan al dan niet verrekend worden met het aandeel van de uittredende deelnemer in het eigen vermogen en/of de algemene reserve van het samenwerkingsverband.

Bijlagen Artikel 9. Voorwaarden uitreding

1. Wgr

Wgr-artikel 9 – lid 1
• Verplichte wijziging, keuzeruimte in wijze van invulling.• De regeling houdt bepalingen in omtrent wijziging, opheffing, toetreding, de voorwaarden waaronder kan worden uitgetreden en de gevolgen van uitreding, waaronder bepalingen omtrent de gevolgen voor het vermogen van de rechtspersoon, bedoeld in artikel 8, eerste en derde lid, en de deelnemende gemeenten, met inachtneming van artikel 1.• De regeling waarbij een openbaar lichaam of een bedrijfsvoeringsorganisatie wordt ingesteld houdt bepalingen in omtrent de vereffening van het vermogen ingeval dat openbaar lichaam wordt ontbonden.• Het bij een regeling ingestelde openbaar lichaam of een bedrijfsvoeringsorganisatie blijft na zijn ontbinding voortbestaan voor zover dit tot vereffening van zijn vermogen nodig is.

2. Memorie van Toelichting

Overzicht jurisprudentie

Uit de jurisprudentie betreffende geschillen met betrekking tot de uittreedsom blijkt dat een uittreedsom in beginsel over een periode van 5 jaar dient te worden berekend.

[ECLI:NL:RBDHA:2014:4925/](#) [ECLI:NL:RVS:2015:1198](#)

Uit vaste jurisprudentie van de Kroon (het KB van 14 mei 1985, AB 1985, 424), de voormalige Afdeling rechtspraak van de Raad van State (de uitspraak van 12 augustus 1993 inzake no. R03.89.3622, Gst. 6977, 4) en de AbRS (de uitspraak van 12 december 2001, ECLI:NL:RVS:2001:AD7959) volgt, dat bij het vaststellen van de hoogte van de uittreedsom uitgangspunt is dat de uittreedende deelnemer de schade van het recreatieschap en de overblijvende deelnemers dient te vergoeden die het rechtstreekse gevolg is van het uittreden uit de gemeenschappelijke regeling.

Bij hiervoor genoemde uitspraak van 12 december 2001 heeft de AbRS onder meer overwogen dat bij het bepalen van mogelijke toekomstige schade het hanteren van een overbruggingsperiode van vijf jaren, te rekenen vanaf de datum van uitreding, voor de hand ligt, waarbij in aanmerking is genomen dat van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam mag worden verwacht dat het zich binnen die periode kan aanpassen aan de ten gevolge van de uitreding gewijzigde omstandigheden. Ook in de onder 10 genoemde uitspraak van de Kroon van 14 mei 1985 werd het redelijk en billijk geacht de hoogte van de door de uittreedende gemeente te vergoeden schade te baseren op een (afbouw)periode van vijf jaar.

Verweerder heeft zich echter op het standpunt gesteld dat uit de jurisprudentie weliswaar volgt dat van het algemeen bestuur in beginsel mag worden verwacht dat het zich binnen de periode van de begrotingssystematiek kan aanpassen aan ten gevolge van het uittreden gewijzigde omstandigheden, maar dat op dit uitgangspunt een uitzondering kan worden gemaakt wanneer sprake is van langlopende, niet te mitigeren financiële verplichtingen. Nu er in dit geval sprake is van substantiële langlopende en niet te mitigeren financiële verplichtingen van het RMD inzake beheer en onderhoud, is het hanteren van een afbouwperiode van vijf jaar in onderhavige zaak volgens verweerder niet redelijk.

Gelet op het voorgaande ziet de rechtbank geen steun voor de stelling van verweerder dat ingeval van substantiële langlopende financiële verplichtingen sprake is van een uitzondering op de regel dat bij het vaststellen van mogelijke toekomstige schade een afbouwperiode van vijf jaar dient te worden gehanteerd waarbinnen het RMD moet worden geacht zich te hebben aangepast aan de uitreding van het Rijk.

De rechtbank overweegt in dit verband nog dat een andersluidende opvatting met zich zou brengen dat het voor deelnemers aan een gemeenschappelijke regeling met langlopende verplichtingen feitelijk onmogelijk wordt om uit te treden, aangezien de deelnemer in dat geval ondanks zijn uitreding gehouden zou zijn voor zeer lange tijd financieel te blijven bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling als nam hij nog deel.

De uitgangspunten die gelden voor het berekenen van de hoogte van een uittreedsom zijn vastgelegd in jurisprudentie en worden herhaald in de uitspraak van 15 april 2015:

*de uittredende deelnemer dient de directe kosten van uittreding en de schade te vergoeden die het rechtstreekse gevolg is van het uittreden uit de gemeenschappelijke regeling. De voorwaarden dat de eigen bijdrage van de achterblijvende deelnemers niet mag stijgen of dat het beleid en takenpakket ongewijzigd moeten kunnen blijven, passen daar volgens de Afdeling niet bij. Bij directe kosten gaat het bijvoorbeeld om de kosten die de GR maakt voor het berekenen van de hoogte van de uittreedsom;

*voor het bepalen van toekomstige schade wordt een overbruggingsperiode van vijf jaar gehanteerd, gerekend vanaf de datum van uittreding. Deze periode is gekoppeld aan de gangbare beleidscyclus en wordt gezien als een redelijke periode waarbinnen de GR en de achterblijvende deelnemers voldoende gelegenheid hebben om de (financiële) gevolgen van het uittreden op te vangen en de bedrijfsvoering aan te passen. Denk bijvoorbeeld aan het wijzigen van beleid en het takenpakket of het opzeggen en wijzigen van lopende overeenkomsten;

*langlopende financiële verplichtingen (bijvoorbeeld erfpachtcontracten, beheer- en onderhoudsverplichtingen) vormen in beginsel geen grond om een uitzondering te maken op de overbruggingsperiode van vijf jaar;

*de hoogte van de deelnemersbijdrage kan wel een rol spelen bij het vaststellen van de hoogte van de uittreedsom.

ECLI:NL:RBNHO:2018:7649 (uittreden gemeente Schagen uit GR Geestmerambacht waarbij een afbouwperiode van 9 jaar als uitgangspunt is gehanteerd):

Een andersluidende opvatting zou met zich brengen dat het voor deelnemers aan een gemeenschappelijke regeling met langlopende verplichtingen feitelijk onmogelijk wordt om uit te treden, aangezien de deelnemer in dat geval ondanks zijn uittreding gehouden zou zijn voor zeer lange tijd financieel te blijven bijdragen aan de GR als nam hij nog deel. Inherent aan een Gemeenschappelijke Regeling is nu eenmaal dat een deelnemer, ondanks langlopende financiële verplichtingen, eenzijdig kan besluiten uit te treden en daartoe heeft eiseres besloten. Gelet op het voorgaande is de rechtbank van oordeel dat de hoogte van de door verweerder vastgestelde uittreedsom onredelijk is, nu hij voor de berekening van de hoogte daarvan ten onrechte een termijn gehanteerd heeft die 9 jaar langer is dan de gangbare termijn van 5 jaar. De beroepsgrond slaagt.

AB 2015/420 Gemeenschappelijke regeling. De voorwaarden voor uittreding.

De jurisprudentie van de Afdeling (en daarvoor de Kroon) onderscheidt twee methoden om de uittredingsschade te berekenen wanneer dit niet in de gemeenschappelijke regeling is bepaald (Intergemeentelijke samenwerking toegepast. Handreiking voor toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen, Hasselt: SMG 2013, p. 29). Het is aan de ene kant mogelijk om de uittredende deelnemer over een periode van vijf jaar de eigen kosten voor de deelname door te laten betalen, waarbij de bijdrage ieder jaar met twintig procent afneemt (KB van 14 mei 1985, AB 1985/424). Dit is een efficiënte manier om de uittredingsschade te berekenen omdat niet over iedere (mogelijke) kostenpost gediscussieerd hoeft te worden. Aan de andere kant kan de uittredingsschade bepaald worden door de directe reële schade als gevolg van de uittreding te berekenen. De termijn waarbij aangesloten kan worden is die van de begrotingssystematiek, in welk verband vijf jaar een redelijke overbruggingsperiode wordt geacht (ABRvS 12 december 2011, ECLI:NL:RVS:2001:AD7959, r.o. 2.5.1). Deze manier om schade te berekenen ligt meer voor de hand indien de gemeenschappelijke regeling grote schade leidt door de uittreding. Denkbaar is bijvoorbeeld dat de uittreding van een deelnemer direct leidt tot de liquidatie van een deel van gemeenschappelijke regeling (vgl. ABRvS 12 augustus 1993, ECLI:NL:RVS:1993:AQ0619).

De Afdeling formuleert vervolgens een aantal uitgangspunten voor de vaststelling van een redelijke schadevergoeding. Daarin houdt de Afdeling om te beginnen vast aan de vijfjaarstermijn voor het berekenen van de schade. Tegelijkertijd blijkt uit de door de Afdeling genoemde uitgangspunten dat niet uitgesloten is dat het recreatieschap desalniettemin klem komt te zitten.

Om een lange en (soms) bittere juridische strijd te voorkomen dienen deelnemers allereerst een duidelijke uittredingsregeling af te spreken. Deze regeling kan efficiëntie voorop stellen door een gefixeerd bedrag af te spreken. Of deelnemers moeten een materiële beoordeling overeenkomen door verschillende criteria voor het berekenen van de schadevergoeding vast te stellen. Daarbij kan

eventueel afgeweken worden van de vijfjaartermijn die de Afdeling als uitgangspunt neemt voor de berekening van de uittredingsschade.

- Bestaande uittreedregelingen

Uittredingsregeling GR Reestmond; richtlijn uittreding GR od utrecht; overzicht voorwaarden uittreding GR Werkvoorzieningschap Tomingroep; Rapport indicatie bepaling uittredingsom Heerhugowaard (PwC); Uittredingsregeling GR Avres; Beleidsregels vermindering extra takenpakket RUD NHN; artt. 26 en 27 GR SVHW 2023.

- Memorie van Toelichting wetsvoorstel Wet democratisering gemeenschappelijke regelingen (Kamerstukken 34.177 nr 3)

De uittredingsom dient reëel te zijn. Dat betekent dat de uittredende deelnemer op zijn hoogst verplicht moet zijn die kosten te vergoeden die rechtstreeks ontstaan uit de uittreding en bijdragen aan de overtollige kosten in de overbruggingsperiode. De zakelijk gerechtvaardigde kosten dus. Daarbij mag verwacht worden dat het bestuur van de gemeenschappelijke regeling efficiënt en kosten- en schadebeperkend optreedt. Bijvoorbeeld door de overtollige capaciteit zo snel mogelijk af te bouwen.

Samenvattend

Voorstel is om naast de **verplichte zienswijzeprocedure** op de begroting een facultatieve zienswijze procedure vastleggen voor drie besluiten: 1. Kadernota (is de facto al het geval in Noord-Holland Noord en wordt hiermee bevestigd), 2. Bestemming van het rekeningresultaat (in plaats van de jaarrekening als geheel) en 3. Meerjarig beleidsplannen of documenten met vergelijkbare strekking (voor zover een GR een dergelijk plan of document heeft).

Voorstel is daarnaast om de **termijnen** te handhaven die in 2018 zijn overeengekomen in het kader van vaststelling van FUGR (en Spoorboekje) en deze opnemen in de GR, met inbegrip van de onder 1 genoemde besluiten.

Het handhaven van de huidige afspraken voorkomt vergaderingen voor raden in het zomerreces, en blijft binnen de nieuwe wettelijke termijnen.

Vragen aan de raden

1. Onderschrijft u het voorstel om deze drie besluiten een facultatieve zienswijze vast te leggen (kadernota, inperking jaarrekening tot rekeningresultaat, meerjarige beleidsplannen)?

Tekstvoorstel voor in de gemeenschappelijke regeling

1. Het (dagelijks) bestuur van de gemeenschappelijke regeling biedt uiterlijk 15 december de kadernota aan de gemeenteraden [en provinciale staten] aan voor zienswijze (T-2).
2. Het (dagelijks) bestuur van de gemeenschappelijke regeling biedt uiterlijk 15 april de concept-begroting aan de gemeenteraden [en provinciale staten] aan voor zienswijze (T-1). Het (dagelijks) bestuur dient gelijktijdig met de concept-begroting de voorlopige jaarrekening van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient aan de raden toe te sturen (T).
3. De gemeenteraden [en provinciale staten] kunnen op de concept bestemming van het rekeningresultaat hun zienswijze kenbaar maken aan het DB van de gemeenschappelijke regeling.
4. Indien de GR gebruikmaakt van een meerjarig beleidsplan (of document van een vergelijkbaar meerjarige strekking) biedt het DB van de gemeenschappelijke regeling dit in concept aan de gemeenteraden [en provinciale staten] aan voor zienswijze.
5. De gemeenteraden [en provinciale staten] geven uiterlijk 1 maart hun zienswijze over de kadernota aan het (dagelijks) bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
6. De gemeenteraden [en provinciale staten] geven uiterlijk 26 juni hun zienswijze over de concept-begroting en de concept bestemming van het rekeningresultaat aan het DB van de gemeenschappelijke regeling.
7. De gemeenteraden [en provinciale staten] geven binnen 8 weken na ontvangst van het concept meerjarig beleidsplan (of document van een vergelijkbaar meerjarige strekking) hun zienswijze hierover aan het (dagelijks) bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
8. Het (dagelijks) bestuur van de gemeenschappelijke regeling stelt de gemeenteraden [en provinciale staten] voorafgaande aan het vaststellen van de begroting voor 15 juli (T-1) schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het zesde lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.
9. Het (dagelijks) bestuur van de gemeenschappelijke regeling stelt de gemeenteraden [en provinciale staten] voorafgaande aan het vaststellen van de Kadernota, de jaarrekening en het meerjarig beleidsplan (of document van een vergelijkbaar meerjarige strekking) schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het vijfde, zesde en zevende lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.

Gebruik tekstvoorstel

Generieke tekst voor alle gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord (m.u.v. meerjarig beleidsplan indien dit al is opgenomen in wetgeving aangaande betreffende GR).

Toelichting facultatieve zienswijzen

Uitgangspunt is dat de positie van de raad wordt versterkt in haar kaderstellende en controlerende rol. Het voorstel is om in alle gemeenschappelijke regelingen voor drie besluiten op te nemen dat er een aanvullende zienswijzeprocedure geldt ten opzichte van de wettelijk verplichte zienswijze procedure(s) (zoals de begroting) .

1. **De kadernota.** Conform eerdere besluitvorming in de raden van Noord-Holland Noord is het voorstel dit ook op te nemen in de tekst van de gemeenschappelijke regelingen.

2. De bestemming van het rekeningresultaat.

Dit betreft een **inperking** van de huidige afspraken, waar is voorzien in een zienswijze op de jaarstukken. De jaarstukken zelf betreffen niets meer dan een vastlegging van financiële feiten, waarop een zienswijze feitelijk geen effect kan hebben. Dit geldt wel voor de bestemming van het resultaat van de jaarrekening. Daarvoor lijkt een zienswijze wel op zijn plaats. Bij de bestemming van het rekeningresultaat is immers, anders dan de vaststelling van de financiële feiten uit het verleden, sprake van een op de toekomst gericht besluit waarop de raden hun invloed zouden moeten kunnen uitoefenen.

3. Het meerjarig beleidsplan (of documenten van gelijke strekking, incl. wijzigingen). Een zienswijze bij dit document geeft een goede invulling aan het doel van deze wijziging van de Wgr, namelijk het beter in positie brengen van raden aan de voorkant. Het past derhalve goed bij het versterken van de kaderstellende rol van de raad. Dit geldt alleen voor GR-en die een meerjarig beleidsplan (of document met een vergelijkbare strekking) hebben. De termijn van 8 weken voor het geven van een zienswijze is qua tijdsduur gelijk aan de termijnen die gelden voor de overige zienswijzen.

Toelichting termijnen

Het voorstel is de termijnen te handhaven die zijn opgenomen in het zogenaamde Spoorboekje dat is ontwikkeld door de Regietafel, rekening houdend met de noodzakelijke voorbereidingstijden van Gemeenteraden en Algemene Besturen van de gemeenschappelijke regelingen.

Dat betekent dat de Kadernota voor 15 december T-2 bij de gemeenten moet worden aangeleverd en voor zienswijzen moet worden aangeboden aan de raden in januari/februari T-1. De conceptbegroting en jaarrekening worden voor 15 april (resp. T-1 en T+1) aangeboden en de zienswijzen op de concept begroting (en indien van toepassing, de bestemming van het rekeningresultaat) worden uiterlijk 25 juni naar de GR-en gezonden. Het (dagelijks) bestuur reageert voor 15 juli op deze zienswijzen (nieuwe extra wettelijke stap in het proces), zodat nog voor 15 juli het proces bij de gemeenten wordt afgesloten. Indien de reactie op de zienswijzen door het (dagelijks) bestuur in uitzonderlijke gevallen nog een standpuntbepaling van de raad behoeft, kan een incidentele raadsvergadering eind augustus/begin september plaatsvinden. De begroting dient nl. voor 15 september te worden ingezonden aan GS.

Dit is ruim binnen de deadlines voor de kadernota's, jaarrekeningen en begrotingen in nieuwe Wgr:

De wetgever beoogt meer ruimte te geven aan raden. Hierbij lijkt echter geen rekening gehouden te zijn met het zomerreces. Effectief is deze aangepaste planning dan ook veel lastiger in te passen dan de huidige planning. De reactie van de (dagelijks) besturen op de zienswijzen van de gemeenten is binnen het proces van het spoorboekje van de Regietafel nog voor het zomerreces af te ronden.

Bijlagen Artikel 10 Lid 5 en 6 + Artikel 34 34b 35

1. Wgr

Wgr-artikel 10 Lid 5 en 6
Artikel 10, lid 5 <i>Een regeling als bedoeld in het tweede lid houdt bepalingen in omtrent de besluiten van het bestuur van het openbaar lichaam, de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan, waarover de raden van de deelnemende gemeenten een zienswijze naar voren kunnen brengen voorafgaand aan het nemen van het besluit, met uitzondering van het besluit tot het vaststellen of wijzigen van de begroting, bedoeld in artikel 35, en besluiten als bedoeld in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, en de wijze waarop de zienswijze gegeven kan worden.</i>
Artikel 10, lid 6 <i>Voorafgaande aan het nemen van het besluit waarover de zienswijze gegeven is stelt het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam of het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie, onderscheidenlijk het gemeenschappelijk orgaan, de raden van de deelnemende gemeenten en, indien het een besluit van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam betreft, het algemeen bestuur van het openbaar lichaam schriftelijk en gemotiveerd in kennis van het oordeel over de zienswijze, bedoeld in het vorige lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.</i>
Wgr-artikel 34 34b 35
Artikel 34   <i>Het algemeen bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient.</i><i>Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 september van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan gedeputeerde staten.</i><i>Het algemeen bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan stelt de jaarrekening vast in het jaar volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.</i><i>Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan zendt de jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli van het jaar volgende op het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, aan gedeputeerde staten.</i>
Artikel 34b   <i>Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan zendt vóór 30 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten.</i>
Artikel 35   <i>Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan zendt de ontwerpbegroting twaalf weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, onderscheidenlijk twaalf weken voordat zij door het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan wordt vastgesteld, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.</i><i>De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en, tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.</i><i>De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie onderscheidenlijk het gemeenschappelijk orgaan hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vevat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.</i><i>Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie onderscheidenlijk het gemeenschappelijk orgaan stelt de raden van de deelnemende gemeenten voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het derde lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt.</i><i>Nadat deze is vastgesteld, zendt het algemeen bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie onderscheidenlijk het gemeenschappelijk orgaan, zo nodig, de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die ter zake bij gedeputeerde staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.</i>

6. *Het eerste, derde en vierde lid zijn van toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting. In de gemeenschappelijke regeling kan worden bepaald ten aanzien van welke categorieën begrotingswijzigingen hiervan kan worden afgeweken.*
7. *De artikelen 186 tot en met 213 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing, voor zover daarvan bij of krachtens deze wet niet is afgeweken.*

2. Memorie van Toelichting

Toelichting op de wettekst uit de memorie van toelichting bij de facultatieve zienswijzeprocedure

Hiermee is de verplichting geïntroduceerd om in de gemeenschappelijke regeling (hierna: GR) afspraken te maken over besluiten van een bij gemeenschappelijke regeling opgericht samenwerkingsverband, waarop door het bestuur van de regeling een zienswijze aan de raden wordt gevraagd. Voor zover ook de provincie deelneemt in de GR worden in dit stuk niet alleen de raden maar ook provinciale staten bedoeld (zie art. 52, eerste lid Wgr). Met deze bepaling wordt bereikt dat raden hun opvatting kenbaar kunnen maken over bepaalde voorgenomen besluiten voordat het besluit is genomen. De verplichting om een zienswijze te vragen aan de raden geldt nu, op grond van de Wgr, alleen voor de begrotingsprocedure. Daarnaast is regionaal afgesproken dat ook de jaarstukken en de Kadernota voor zienswijze aan de raden worden voorgelegd. Het is denkbaar dit ook voor andere besluiten te regelen, zoals besluiten met een aanzienlijk financieel belang, politiek gevoelige besluiten of beleidsmatige keuzes. De regering heeft er evenwel voor gekozen om niet dwingend voor te schrijven voor welke besluiten een zienswijze aan de raden moet worden gevraagd, maar dit over te laten aan de deelnemers en de raden. De voorgestelde wijziging is bedoeld om een bewuste afweging hierover te bevorderen. Deze wijziging is niet van toepassing in die gevallen waarin reeds op grond van afdeling 3.4 Awb een zienswijzeprocedure is voorgeschreven.

Toelichting op de wettekst uit de memorie van toelichting bij de termijnen

De inrichting van de begrotingscyclus van gemeenschappelijke regelingen leidt in de praktijk tot een moeilijke verhouding tot die van gemeenten. Bijdragen aan een gemeenschappelijke regeling zijn verplichte uitgaven voor een gemeente die moeten worden verwerkt in de begroting van de gemeente zelf. Daar moet tijd voor zijn. Tegelijkertijd is het ook van belang dat een raad zicht heeft op de doelen van een gemeenschappelijke regeling en op de eigen begroting bij de bespreking van begrotingen van gemeenschappelijke regelingen. Zonder zicht op de doelen van een samenwerkingsverband is het lastig om iets te vinden van de begroting en zonder goed zicht op de financiële positie van de gemeente is het lastig te oordelen over investeringen of bezuinigingen bij een regeling. Vanuit gemeenteraden komt nu een sterk signaal dat de financiële stukken van een regeling vaak te weinig inhoud bevatten en te vroeg komen om deze goed te kunnen beoordelen. Daarom kiest de regering voor een verruiming van de uiterste termijnen. Per regeling kan gekozen worden voor kortere termijnen, maar niet voor latere data. Dit biedt meer ruimte voor maatwerk al naar gelang de behoefte bij gemeenteraden. Om gemeenteraden meer positie te geven in de begrotingscyclus van een gemeenschappelijke regeling is ervoor gekozen de termijnen voor de indiening van de kadernota, ontwerpbegroting en begroting aan te passen. De begrotingscyclus van gemeenschappelijke regelingen sluit daardoor beter aan op die van gemeenten, waardoor het voor gemeenteraden makkelijker wordt te overzien wat de gevolgen zijn van uitgaven aan regelingen voor de eigen gemeente. Ook krijgen gemeenteraden langer de tijd om een zienswijze op de concept-begroting van een regeling te geven en ontvangen zij de kadernota later. Dit gebeurt door drie wijzigingen: –de kadernota moet voor 30 april naar gemeenteraden worden gestuurd in plaats van 15 april; –de begroting van een regeling moet uiterlijk 15 september naar gedeputeerde staten worden gestuurd in plaats van 1 augustus; en de ontwerpbegroting moet uiterlijk 12 weken voor 15 september voor een zienswijze aan gemeenteraden aangeboden worden, in plaats van 8 weken. De mogelijkheden voor verruiming van de termijnen worden ingeperkt door samenloop met de gemeentelijke begrotingscyclus en praktische overwegingen als het zomerreces. De regering vindt het daarom niet wenselijk dat de concept-begroting later dan juni naar de gemeenteraden gaat, vandaar de keuze voor een termijn van 12 weken voor een zienswijze. Daardoor kan een raad nog vóór het zomerreces de concept- begroting bespreken en dit na het zomerreces afronden. Door de indiening van de begroting bij de toezichthouder op 15 september te zetten, hebben de gemeenteraden vier weken langer de tijd, namelijk twaalf weken, om tot een eigen of met andere raden afgestemde zienswijze bij de concept-begroting te komen. De datum 15 september ligt fors dichter bij de datum waarop de gemeentelijke begroting moet worden ingediend bij de toezichthouder dan nu het geval is. Daardoor is het mogelijk een meer afgewogen oordeel te hebben over de concept-begroting van een gemeenschappelijke regeling. De twee maanden tussen beide deadlines worden voldoende geacht om de uitgaven aan een regeling als verplichte uitgaven te verwerken in de gemeentelijke begrotingen.

3. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Toelichting (handreiking VNG)

De mogelijkheid om bepaalde besluiten van het samenwerkingsverband aan zienswijzen te onderwerpen bestond natuurlijk al. Nieuw is dat het nu een verplichting is hieromtrent een afweging te maken in de gemeenschappelijke regeling. Ook wanneer géén zienswijzen worden gebruikt, moet dit in de gemeenschappelijke regeling geregeld worden.

Besluiten waarvoor zienswijzen vaak gebruikt worden

In de praktijk zijn al wel voorbeelden te vinden van besluiten die aan zienswijzen worden onderworpen. Dit geldt vaak bij de kadernota in het kader van de planning-en control-cyclus (zie par. 2.2) of bij de vaststelling van de jaarrekening. Ook strategische plannen of meerjarenplannen worden vaak onderworpen aan zienswijzen, net als door een algemeen bestuur vast te stellen verordeningen die algemeen verbindende voorschriften inhouden. Het gaat dus met name om bevoegdheden die direct aan de kaderstellende rol van de gemeenteraad raken. Het lijkt dan ook logisch om de raad zienswijzen te laten geven om een verbeterde democratische invloed te creëren. Het past in die procedure overigens niet het college de zienswijze te laten geven: artikel 10 Wgr schrijft niet voor niets voor dat het om zienswijzen van de gemeenteraden gaat.

Het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan moet reageren op de zienswijzen, zodat raden ook weten wat ermee gebeurd is.

Artikel 10. Lid 7 Participatie van ingezetenen en belanghebbenden

Samenvattend
Het voorstel is om participatie voor ingezetenen en belanghebbenden alleen op te nemen in de gemeenschappelijke regeling als de raden een verordenende bevoegdheid hebben overgedragen aan het algemeen bestuur van een openbaar lichaam.   Overgrote deel van de GR-en zijn collegeregelingen, en zijn er dus geen bevoegdheden overgedragen. Daar ligt het voor de hand om inspraak lokaal in te passen via reguliere inspraakmogelijkheden bij bijv. het vaststellen van beleidskaders die door de GR-en uitgevoerd worden.   Wanneer de raden wel een verordenende bevoegdheid hebben overgedragen aan het algemeen bestuur van een openbaar lichaam, ligt inspraak rechtstreeks bij de gemeenschappelijke regeling wel voor de hand. Hoe deze inspraak wordt geregeld is aan het Algemeen Bestuur van de regeling. In de bijlage is een overzicht opgenomen van GR-en waarvoor dit geldt (voor het overgrote deel de Recreatieschappen en de Archieven).
Vragen aan de raden
Geen.
Tekstvoorstel voor in de gemeenschappelijke regeling
Het openbaar lichaam verleent inspraak aan ingezetenen en andere belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van <u>beleid</u> . Op inspraak is in beginsel de procedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, tenzij het openbaar lichaam een andere inspraakprocedure heeft vastgesteld.
Gebruik tekstvoorstel
Specifiek. Afhankelijk van welke gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord het betreft.   <u>Toelichting:</u>   Wanneer de raden een verordenende bevoegdheid hebben overgedragen aan het algemeen bestuur van een openbaar lichaam, ligt inspraak rechtstreeks bij de gemeenschappelijke regeling. In deze gevallen kan het tekstvoorstel worden overgenomen. In de andere gevallen is het advies om dit niet op te nemen. Bij de toegevoegde bijlage zijn de verschillende regelingen terug te vinden.   Indien het tekstvoorstel in de GR <u>wel</u> wordt opgenomen is het advies om ook een inspraakverordening vast te leggen als deze er nog niet is. Verordening inzake de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van beleid worden betrokken.
Toelichting
Participatie bij beleid wordt steeds belangrijker gevonden in bestuurlijk en politiek Nederland. Om die reden is bij de wijziging van de Wgr ook bepaald dat voorzien moet worden in afspraken omtrent de wijze waarop ingezetenen én belanghebbenden betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.   Voor de invulling van de participatie van inwoners en belanghebbenden is het van belang te kijken naar de taak en bevoegdheden van de GR. Daar waar de GR beleid voorbereidt, uitvoert en evalueert, is inspraak van inwoners en belanghebbenden gewenst. Gaat het om een taak die vooral uitvoering is van door de gemeente reeds vastgesteld beleid, dan is het meer voor de hand liggend om de inspraak nog steeds via de raad te laten verlopen.   <u>Uitwerking:</u>   1. In de GR-en die het betreft een algemene bepaling opnemen waaruit volgt dat inwoners (ingezetenen van de deelnemers en andere belanghebbenden) worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid;2. Er zal dus alleen een vorm van (burger)participatie moeten plaatsvinden in het geval de bevoegdheden m.b.t. beleid zijn overgedragen aan de AB's;3. Daarbij is de gedachte om in beginsel de procedure van afdeling 3.4 Awb te volgen, tenzij het bestuur in een specifiek geval een andere inspraakmogelijkheid vaststelt.

Bijlagen Artikel 10. Lid 7

1. Wgr

Wgr-artikel 10 lid 7 – Wetswijziging betreft de toevoeging 2^e en 3^e punt
• Het is een verplichte wijziging met keuzeruimte in wijze van invulling.• Aan artikel 10 worden drie leden toegevoegd (5, 6 en 7). Artikel 10 lid 7 luidende: ○ Een regeling als bedoeld in het tweede lid houdt bepalingen in omtrent de wijze waarop ingezetenen van de deelnemende gemeenten en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van deze regeling betrokken worden.

2. Memorie van Toelichting

Toelichting op de wettekst uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel:

Bij gemeenschappelijke regelingen kunnen taken en bevoegdheden met grote maatschappelijke relevantie zijn belegd. Op gemeentelijk niveau kan bijvoorbeeld via inspraak bij de gemeenteraad door inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties aandacht voor een bepaald onderwerp worden gevraagd. Die mogelijkheid bestaat niet wanneer een bevoegdheid of taak bij een gemeenschappelijke regeling is belegd, tenzij de regeling een procedure voor inspraak bevat. Deze wijziging ziet erop dat in elke regeling wordt afgesproken hoe om te gaan met participatie. Dat kan nog steeds inhouden dat deze mogelijkheid niet geboden wordt, maar dat is dan een bewuste keuze, waar de gemeenteraad mee dient in te stemmen. Er kan natuurlijk ook voor worden gekozen deze inspraak te laten lopen via gemeenteraden, waarna de inbreng bijvoorbeeld meegenomen kan worden in een zienswijze.

3. Overzicht GR waarop dit artikel van toepassing kan zijn

Overzicht gemeenschappelijke regelingen Noord-Holland Noord waar het kan zijn dat de raden wel een verordenende bevoegdheid hebben overgedragen aan het algemeen bestuur van een openbaar lichaam, waardoor inspraak rechtstreeks bij de gemeenschappelijke regeling wel voor de hand ligt.

	TYPE	WIE	DEELNEMERS
NH-NOORD			
WESTFRIESLAND			
WerkSaam	Openbaar lichaam	Raden/colleges	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec
Recreatieschap West-Friesland	Openbaar lichaam (met centrum-gemeente)	Raden/colleges	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec
Westfries Archief	Openbaar lichaam (met centrum-gemeente)	Raden/colleges	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec.
Ondersteuning bestuurlijke samenwerking	Centrum-gemeente	Raden/colleges	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec.
Archeologie West-Friesland	Centrum-gemeente	Raden/colleges	Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec.
ALKMAAR + NOORD-KOP			
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	Openbaar lichaam	Raden/colleges/burgemeester	Alkmaar, Bergen, Castricum, Dijk en Waard, Heiloo, Den Helder, Hollands Kroon, Schagen, Texel
Recreatieschap Geestmerambacht	Openbaar lichaam	Raden/colleges	Alkmaar, Dijk en Waard,
Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Openbaar lichaam	Raden/colleges	Alkmaar, Castricum, Heiloo, Uitgeest, Heemskerk, Zaanstad, Beverwijk en Provincie NH
Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar	Openbaar lichaam	Raden	Alkmaar, Bergen, Castricum, Dijk en Waard, Heiloo, Uitgeest

Artikel 11a: Evaluatie gemeenschappelijke regeling

Samenvattend

In elke GR dient een tekst opgenomen te zijn over de evaluatie van de regeling. Dit betekent dat in elke regeling wordt aangegeven of er wel of niet evaluaties plaats vinden, en zo ja, op welke wijze.

Het voorstel is dat in elke GR evaluaties plaats vinden en om hierbij ruimte te geven voor maatwerk. Elke GR kan met een tekstvoorstel komen voor een evaluatieprocedure en deze wordt met het geheel van de gewijzigde regeling voor 1 juli 2024 voor zienswijze aan de raden voorgelegd.

Vragen aan de raden

1. Kunt u zich vinden in het voorstel dat alle GR-en worden geëvalueerd?
2. Kunt u zich vinden in het voorstel om dit maatwerk te laten zijn?

Geen tekstvoorstel - wel een voorbeeld

Voorbeeld van een evaluatiebepaling

1. Een evaluatie vindt minimaal 1 keer per 4 jaar plaats en heeft pas doorgang als de evaluatie en het betreffende onderwerp met een meerderheid van stemmen, uitgebracht door de deelnemers, wordt aangenomen.
2. Het dagelijks bestuur van de regeling zorgt er voor dat 1 jaar vóór het tijdstip waarop een evaluatie zal plaatsvinden een signaal uit gaat naar de deelnemers van de regeling, met daarbij een procesbeschrijving over het aandragen van de onderwerpen en, wanneer een stemverhouding ontbreekt, het stemmen daarover.
3. Wanneer met een evaluatie wordt ingestemd draagt het (dagelijks) bestuur zorg voor de uitvoering van de evaluatie.
4. De uitvoering van de evaluatie begint met een procesbeschrijving met daarin een beschrijving van het onderwerp, de manier waarop de evaluatie wordt uitgevoerd en binnen welke termijn. De procesbeschrijving vermeldt ook of de evaluatie extra kosten voor de deelnemers tot gevolg heeft.
5. Als de evaluatie conclusies en aanbevelingen bevat, dan verwerkt het (dagelijks) bestuur deze in een voorstel hoe hieraan gevolg wordt gegeven.
6. De gevolgen als bedoeld in het vorige lid, kunnen aanleiding zijn om te betrekken in de daaropvolgende evaluatieperiode.

Gebruik tekstvoorstel: NVT

Specifieke tekst voor iedere GR.

Toelichting opnemen evaluatiebepaling

1. Voorstel is dat iedere GR een bepaling gaat bevatten over de evaluatie van de regeling. De bepalingen kunnen gaan over wat wordt geëvalueerd –op hoofdlijnen-, hoe vaak en op welke wijze. Het doel van de opname van dit artikel is: verbetering van de positie van vertegenwoordigende¹ lichamen. Artikel 11a is een artikel dat ruimte geeft voor een eigen invulling (keuzevrijheid); hiervoor geldt zodoende dat dit uiterlijk op 1 juli 2024 geïmplementeerd moet zijn.
2. In de huidige situatie hebben slechts twee van de GR-en zo'n bepaling. De Omgevingsdienst heeft een zeer beknopte bepaling opgenomen, dat iedere 4 jaar wordt geëvalueerd. Het Westfries Archief heeft een wat uitgebreidere bepaling waarin ook relatief vaak wordt geëvalueerd, te weten; 1 keer per 2 jaar.
3. De mogelijkheid van evaluatie is waardevol en komt aan de roep om meer democratische sturingsmiddelen tegemoet. Het niet benutten van deze mogelijkheid zou in voorkomende gevallen een gemiste kans zijn.
4. De mogelijkheid van evaluatie komt de geest van de wetswijziging ten goede. De nadelen wegen voor zover dit nu kan worden gezien, niet op tegen de voordelen. De nadelen richten zich voornamelijk op toename van de werkdruk en kosten en zijn daarmee van dien aard dat daar oplossingen voor aan te dragen zijn. Een aantal voorbeelden van die oplossingen worden hieronder aangedragen maar zijn ook aan te dragen op het moment dat er geëvalueerd moet worden en af te stemmen op het onderwerp en grootte van de evaluatie. Een evaluatiemogelijkheid biedt kansen om de legitimiteit verder te onderzoeken dan de onderwerpen die al worden aangedragen via de jaarlijkse P&C cycli. Een aspect om alert op te zijn is wel om dubbelingen met elkaar te voorkomen.

¹ Bedoeld wordt ws. 'volksvertegenwoordigende' lichamen.

5. Onderscheid naar soort en grootte vormt geen bepalend criterium.
Evaluatie is voor alle soorten en maten GR-en aan te bevelen. Er wordt in ieder geval niet ingezien, dat het onderscheid in de soort zoals bijvoorbeeld collegeregeling of gemengde regeling, regeling met of zonder burgercontact, of het behoren tot de grote 3 of niet, een bepalende rol speelt bij de afweging om wel of niet te evalueren. De conclusie is dat een evaluatiemogelijkheid voor iedere GR van belang is en eenzelfde doel dient.
6. Besluit over evaluatieprocedure:
Het bestuur van de GR besluit welke vorm van evaluatie passend is, en besluit over een voorstel voor een artikel inzake de evaluatieprocedure. Deze wordt opgenomen in het voorstel voor de gewijzigde regeling en voor zienswijze aangeboden aan de deelnemers.

Bijlage artikel 11a

1. WGR

Nieuwe wettekst (Artikel 11a)

Een regeling houdt bepalingen in omtrent de evaluatie van de regeling.

2. Toelichting op de wettekst uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel

In dit onderdeel wordt geregeld dat in een regeling tot het instellen van een openbaar lichaam, een gemeenschappelijk orgaan, een bedrijfsvoeringsorganisatie of in een centrumregeling bepalingen worden opgenomen omtrent de evaluatie van de regeling. Op grond van dit artikel wordt enkel verplicht gesteld om een bepaling omtrent evaluatie op te nemen in de gemeenschappelijke regeling, waarbij het besluit of wordt geëvalueerd wordt overgelaten aan de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling. Dit betekent dat ook kan worden bepaald dat geen evaluatie plaatsvindt. Deze bepaling geldt door middel van de desbetreffende schakelbepalingen in de Wgr ook voor regelingen tussen waterschappen, tussen provincies, tussen gemeenten en waterschappen, tussen gemeenten en provincies, tussen waterschappen en provincies, tussen waterschappen, provincies en gemeenten.

3. Toelichting (handreiking VNG)

Veel gemeenschappelijke regelingen hebben al een bepaling omtrent een periodieke evaluatie, maar er zijn er zeker ook veel die dat nog niet hebben. Om die reden schrijft deze bepaling voor dat er afspraken gemaakt moeten worden. Die afspraak kan overigens ook zijn dat er niet geëvalueerd wordt, maar dat moet dan wel expliciet opgeschreven worden. Een periodieke evaluatie van de gemeenschappelijke regeling ligt echter voor de hand. Dat kan dan een beperkte evaluatie van de regeling zelf zijn, maar natuurlijk ook een meer omvattende evaluatie naar het functioneren van de samenwerking en het samenwerkingsverband. Zijn doelstellingen wel bereikt, en waar zitten nog verbeterpunten? Een mooi moment van zo'n evaluatie is in het laatste jaar van een raadsperiode. De evaluatie kan dan nog worden uitgevoerd met de colleges en raden die kennis over de gang van zaken bezitten, terwijl het uiteindelijke rapport en advies dan direct aan het begin van de nieuwe raads- en collegeperiode betrokken kunnen worden bij eventuele nieuwe beleidskeuzes. Dat maakt sturing makkelijker. Risico is wel dat wanneer alle gemeenschappelijke regelingen dit doen, dat de gemeenteraad in zijn eerste jaar overspoeld wordt met evaluatierapporten en daardoor door de bomen het bos niet meer ziet. Het is dan ook verstandig de periodes voor evaluatie van de verschillende gemeenschappelijke regelingen enigszins op elkaar af te stemmen.

Artikel 17 Actieve informatieplicht van bestuur aan raden

Samenvattend
Informatieverstrekking aan de raden gebeurt zo vroeg mogelijk, en op hoofdlijnen (tenzij anders gewenst). Gaat het om schriftelijke inlichtingen dan zendt het bestuur de inlichtingen aan de colleges van de deelnemende gemeenten, en leiden zij deze informatie direct door naar de eigen raad.
Vragen aan de raden
-
Tekstvoorstel voor in de gemeenschappelijke regeling
Het bestuur van het openbaar lichaam, de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan verstrekt de raden van de deelnemende gemeenten de inlichtingen die de raden nodig hebben voor de uitoefening van hun taken (Wgr artikel 17, lid 2). Bij de informatieverstrekking geldt dat   • Relevante informatie in een zo vroeg mogelijk stadium wordt verschaft;• Informatie op hoofdlijnen wordt verstrekt, behalve als een detail (politiek) relevant is of als er specifiek om is gevraagd;• In geval van schriftelijke inlichtingen zendt het bestuur de inlichtingen aan de colleges van de deelnemende gemeenten en leidt elk college deze informatie direct door naar de eigen raad.
Gebruik tekstvoorstel
Generieke tekst voor alle gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord.
Toelichting
1. De actieve informatieplicht zelf, als vervat in artikel 17 lid 2, Wgr is een dwingendrechtelijke bepaling. Concreet betekent dit dat hier door het bestuur van de betreffende GR uitvoering aan moet worden gegeven. Deze actieve informatieplicht voor GR-en is als zodanig uitputtend geregeld in artikel 17 lid 2 Wgr.2. In de GR-en kan nader worden geregeld op welke wijze het bestuur van GR-en uitvoering kan geven aan de actieve informatieplicht. Uit artikel 17 lid 3 Wgr volgt dat de GR regels moet bevatten 'over de wijze waarop de inlichtingen worden verstrekt' door het bestuur van de GR. In de GR-en moet dus worden geregeld hoe uitvoering wordt gegeven aan de actieve informatieplicht.3. In het tekstvoorstel wordt aangegeven op welke wijze de informatievoorziening geschiedt. Niet opgenomen is een uniforme wijze van informatieverstrekking. Het voorstel is om een checklist of format te laten ontwikkelen door de Regietafel in samenspraak met de griffies voor <i>alle</i> Gemeenschappelijke regelingen en raden in Noord-Holland Noord.

Bijlagen Artikel 17

1. Wgr

Wgr-artikel 17 – Wetswijziging betreft de toevoeging 2^e en 3^e punt
1. <i>De regeling houdt bepalingen in omtrent de wijze waarop door het bestuur van het openbaar lichaam of de bedrijfsvoeringsorganisatie of door het gemeenschappelijk orgaan aan de raden van de deelnemende gemeenten de door een of meer leden van die raden gevraagde inlichtingen worden verstrekt.</i>2. <i>Het bestuur van het openbaar lichaam, de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan geeft de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die de raden nodig hebben voor de uitoefening van hun taken.</i>3. <i>De regeling, bedoeld in artikel 8, eerste, tweede of derde lid, houdt bepalingen in omtrent de wijze waarop de inlichtingen, bedoeld in het tweede lid, worden verstrekt.</i>

2. Memorie van Toelichting

Toelichting op de wettekst uit de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel
Met deze wijziging wordt geregeld dat het bestuur van een gemeenschappelijke regeling een actieve informatieplicht heeft omtrent hetgeen in een regeling speelt. Daarmee is deze bepaling vergelijkbaar met de actieve informatieplicht van het college aan de gemeenteraad, zoals nu is neergelegd in de Gemeentewet. Deze verplichting richt zich niet alleen op informatie over te nemen besluiten, maar betreft alles dat de raad behoort te weten om zijn taak goed te kunnen vervullen. In de gemeenschappelijke regelingen moeten wel afspraken worden gemaakt over de wijze waarop

deze informatie wordt aangeleverd. De Afdeling stelt dat dit voorstel kan leiden tot rolonduidelijkheid omdat er een directe relatie ontstaat tussen het bestuur (algemeen bestuur, dagelijks bestuur en voorzitter) van een gemeenschappelijke regeling en gemeenteraden en dat niet duidelijk is hoe dit voorstel zich verhoudt tot de reeds bestaande informatieplichten. De regering verwacht hier geen probleem. De Wgr kent op dit moment in artikel 17 het recht van een raadslid of raadsleden om vragen te stellen aan het bestuur van de regeling en de verplichting om de gevraagde informatie te verstrekken. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen het algemeen, het dagelijks bestuur en de voorzitter.

Er is derhalve een passieve informatieplicht van het hele bestuur van een regeling. Dit voorstel voegt daar een actieve informatieplicht aan toe, dus de verantwoordelijkheid om actief relevante informatie te verstrekken voor het hele bestuur van een regeling. Er wordt derhalve geen nieuwe informatie-relatie gecreëerd, maar een bestaande uitgebreid. Het ligt wel in de rede in de gemeenschappelijke regeling afspraken te maken over de verzending van informatie op basis van deze nieuwe plicht. Daarbij is van belang dat het voorstel geen verantwoordingsplicht van het bestuur van de regeling aan gemeenteraden betreft. De formele besluitvormings- en verantwoordingslijnen worden niet gewijzigd. Maar het eerder en aan alle raden beschikbaar stellen van informatie betekent dat raden beter in positie worden geplaatst voor het vervullen van hun rol bij gemeenschappelijke regelingen. Het kan bijdragen aan het opstellen van zienswijzen en het bespreken van de gemeentelijke inbreng met de eigen vertegenwoordiger in het verband. Een actieve informatieplicht kan derhalve bijdragen aan de bestaande besluitvormings- en verantwoordingsmechanismen.

Toelichting (als vervat in Tekst & Commentaar Gemeentewet)

Op grond van lid 2 geldt er ook een actieve informatieplicht voor het bestuur van een gemeenschappelijk openbaar lichaam (dus zowel algemeen bestuur, dagelijks bestuur als voorzitter, maar ook ingestelde commissies), het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie en het gemeenschappelijk orgaan. Zij moeten de gemeenteraden actief informeren wanneer zij de inschatting maken dat de raden die informatie voor de uitoefening van hun taken nodig hebben. De informatie wordt rechtstreeks aan de gemeenteraad gezonden, dus niet door tussenkomst van het college. Op die manier wordt voorkomen dat de ene raad eerder of beter geïnformeerd wordt dan de andere raad. De actieve informatieplicht lijkt daarmee op de informatieplicht zoals die ook voor het college van burgemeester en wethouders geldt jegens de raad (art. 169 [lid 2](#) Gemeentewet; [Kamerstukken II 2019/20, 35513, nr. 3](#), p. 13). In de gemeenschappelijke regeling moeten afspraken worden gemaakt over de wijze waarop de inlichtingen worden verschaft (lid 2)

Artikel 24a Gemeenschappelijke adviescommissie

Samenvattend

Dit artikel hoeft niet opgenomen te worden in de regelingen zelf. Deze verplichting vloeit direct voort uit de wet. Opnemen in de regelingen is daarom niet noodzakelijk.

Vragen aan de raden

-

Tekstvoorstel voor in de gemeenschappelijke regeling

Geen.

Gebruik tekstvoorstel

N.v.t.

Toelichting

ALGEMEEN:

Het artikel in de wet maakt het instellen van een dergelijke adviescommissie altijd mogelijk. Dan moeten wel ALLE raden hiermee instemmen. En voor elke gemeenschappelijke regeling moet dan een aparte commissie ingesteld worden. Omdat dit al bij wet mogelijk is, is het niet nodig de regelingen zelf hierop aan te passen. Daarnaast kan een gemeenschappelijke raadsleden-bijeenkomst in veel gevallen gezien worden als een vorm van gemeenschappelijk advies. Als er een adviescommissie is ingesteld, kunnen de leden een vergoeding ontvangen voor het bijwonen van vergaderingen.

Doelstelling van de raadsadviescommissie is om raden met elkaar te laten overleggen, bijvoorbeeld over gezamenlijke zienswijzen. De raadsadviescommissie is nadrukkelijk **niet** bedoeld om de rol van de gemeenteraden over te nemen of om tot besluitvorming te komen. Besluitvorming en sturing blijft bij de individuele raden liggen. Wel kan de raadsadviescommissie een advies geven aan de raden, maar ook aan het algemeen bestuur. Verder kan de commissie een voorbereidende rol hebben in de beleidscyclus.

De Wet gemeenschappelijke regelingen gaat uit van een raadsadviescommissie ingesteld bij een gemeenschappelijke regeling. De commissie kan formeel dus niet voor meer dan één samenwerkingsverband werken. Toch zijn er in de praktijk reeds agendacommissies e.d. tot stand gekomen die wel degelijk meerdere samenwerkingsverbanden bestrijken. De Wgr verzet zich daar ook niet tegen, alleen is dan geen sprake van een commissie in de zin van artikel 24a Wgr. Een dergelijke agendacommissie houdt met name in de gaten of de gemaakte afspraken voor informatievoorziening en verantwoording wel nageleefd worden, en kan voorstellen doen ter verbetering van dit instrumentarium. Daarnaast kan het als vehikel gebruikt worden om zienswijzen, moties e.d. met elkaar te delen. De politieke afstemming die soms wenselijk kan zijn vindt dus niet via een dergelijke agendacommissie plaats. Daarvoor kan de raadsadviescommissie dan dienen. Gemeenteraden kunnen dan samen optrekken waar het gaat om kaderstelling én controle. Het kan immers ook interessant zijn zo nu en dan eens te horen of iedere gemeenteraad dezelfde terugkoppeling krijgt vanuit de colleges, om zo te kijken wat er speelt binnen een samenwerkingsverband.

Het 'gevaar' van verschillende raadsadviescommissies is dat een gemeenteraad, en vooral de leden, overvraagd wordt. Er is immers slechts beperkte tijd beschikbaar voor raadsleden om naar extra vergaderingen te gaan. Daarnaast is het ook voor een samenwerkingsverband niet te doen wanneer voor ieder besluit eerst de raadsadviescommissie om advies moet worden gevraagd. Een mooie tussenvorm kan dan ook zijn om naast de eerder genoemde variant van de agendacommissie te werken met ad hoc bijeenkomsten van raadsleden, in plaats van een vaste raadsadviescommissie. De doelstelling om raden gezamenlijk te laten afstemmen en het algemeen bestuur en de raden te adviseren komt dan ad hoc toe aan deze 'commissie', terwijl de voorbereidende kant van de taak toekomt aan de vaste agendacommissie. Voordeel van een ad hoc vormgeving is dat raden minder snel overvraagd zullen worden. Nadeel is natuurlijk dat bij iedere beleidscyclus opnieuw bekeken moet worden of en hoe raden betrokken worden. Een raadsadviescommissie kan ook betrokken worden bij andere vormen van samenwerking dan een

gemeenschappelijk openbaar lichaam, en kan de raad weer vroegtijdiger sturen. Dat blijft immers het doel: zo vroeg mogelijk betrokken zijn bij politieke besluitvorming om zodoende het besluitvormingsproces van de beleidscyclus te kunnen beïnvloeden.

Dit ziet dan vooral ook op de beeld- en oordeelsvormende kant van de beraadslagingen, niet op de besluitvormende kant. Die laatste kant blijft altijd aan de afzonderlijke gemeentebesturen. Het gezamenlijk vergaderen kan er ook aan bijdragen dat de gemeenteraden over dezelfde informatie beschikken om zo ook hun controlerende taak beter te kunnen borgen. Het ligt voor de hand dit instrument in de fase van planvorming (beeld- en oordeelsvorming) in te zetten. Dan heeft het optimaal effect in de beleidscyclus. Zoals gezegd kan het echter ook af en toe in de fase van monitoring worden ingezet, om te kijken of de raden over dezelfde informatie beschikken en te bekijken of er bijsturing moet plaatsvinden, bijvoorbeeld in de zin van nieuwe beleidsvoorstellen. Belangrijk is wel om op te merken dat alle hierboven beschreven instrumenten om de sturing van en controle door de gemeenteraden te verbeteren – namelijk de zienswijze en de gezamenlijke commissie – nadrukkelijk een meer actieve rol van de raden vragen. Dat zal soms ook lastig blijken, omdat raadsleden nu eenmaal drukke agenda's hebben. Toch is een actieve houding noodzakelijk voor een goed samenspel tussen gemeenteraden, colleges en het samenwerkingsverband.

Bijlage Artikel 24a

1. Wgr

Wgr-artikel 24a
1. Op voorstel van de raden van de deelnemende gemeenten gezamenlijk stelt het algemeen bestuur van een openbaar lichaam een gemeenschappelijke adviescommissie in die het algemeen bestuur van advies kan voorzien, de besluitvorming van de raden van de deelnemende gemeenten met betrekking tot de regeling kan voorbereiden of de raden van advies kan voorzien.2. Het algemeen bestuur van het openbaar lichaam regelt de bevoegdheden, de taken en werkwijze van de commissie, nadat het de raden van de deelnemende gemeenten in de gelegenheid heeft gesteld hun wensen en bedenkingen hieromtrent ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.3. De commissie bestaat uit leden die per deelnemende gemeente door de raad uit zijn midden worden aangewezen. Een raad kan besluiten geen lid aan te wijzen.4. Het lidmaatschap van de gemeenschappelijke adviescommissie eindigt van rechtswege op het moment dat men ophoudt lid te zijn van de raad uit wiens midden men aangewezen is.5. Artikel 22 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing op de commissie.6. De leden van de gemeenschappelijke adviescommissie kunnen een vergoeding voor het bijwonen van vergaderingen van de commissie ontvangen. De hoogte van de vergoeding staat in redelijke verhouding tot de aan het lidmaatschap van de gemeenschappelijke adviescommissie verbonden werkzaamheden, mede rekening houdende met de vergoeding voor werkzaamheden welke het lid ontvangt uit hoofde van zijn lidmaatschap van de raad. De artikelen 96, tweede en derde lid, tweede zin, 98 en 99 van de Gemeentewet, alsmede de op grond daarvan gestelde nadere regels, zijn van overeenkomstige toepassing.

2. Memorie van Toelichting

Toelichting op de wettekst uit de memorie van toelichting bij artikel 24a.
Dit wetsvoorstel introduceert de mogelijkheid van een nieuwe commissie waar raadsleden zitting in hebben, die op voorstel van de raden van de deelnemende gemeenten wordt ingesteld door het algemeen bestuur van een openbaar lichaam. Met de gemeenschappelijke adviescommissie wordt beoogd dat de raden in een vroegtijdig stadium kunnen worden betrokken bij voorgenomen besluiten door het bestuur van de regeling. Zij fungeert daarmee als 'vooruitgeschoven post' van de gemeenschappelijke raden. De gemeenschappelijke adviescommissie kan het bestuur van een openbaar lichaam adviseren omtrent voorgenomen besluiten, zelf aandacht voor een onderwerp kunnen vragen en (gezamenlijke) stand- punten van de raden van de deelnemende gemeenten op het punt van de regeling voorbereiden en daaromtrent adviseren. Daarmee kunnen de raden eerder en nauwer betrokken worden dan op dit moment het geval is. Er is geen sprake van delegatie van bevoegdheden aan de gemeenschappelijke adviescommissie. Uiteindelijk blijven de raden beslissingsbevoegd over in te dienen zienswijzen.   De Afdeling signaleert dat dit voorstel, net als het voorstel omtrent zienswijzen, kan leiden tot rolonduidelijkheid. De regering heeft hier grotendeels dezelfde overwegingen om vast te houden aan het voorstel als bij dat over de zienswijzen. Verschil is wel dat dit voorstel een nieuwe bevoegdheid voor gemeenteraden introduceert. Daarmee gaat dit voorstel verder dan dat over de zienswijzen, hoewel ook hier niet wordt afgeweken van de formele bevoegdheidsverdeling. Terecht signaleert de Afdeling dat met het wetsvoorstel de mogelijkheid wordt geopend voor deze commissie om het algemeen bestuur te adviseren en tegelijkertijd zienswijzen van gemeenteraden aan het dagelijks bestuur voor te bereiden. De adviescommissie kan gezamenlijke zienswijzen van raden voorbereiden en het algemeen bestuur van een regeling adviseren. Als dit in hetzelfde besluitvormingsproces zou gebeuren, kan dit tot verwarring leiden. Maar dit hoeft niet. Een advies van een dergelijke commissie kan ook gaan over andere zaken die politiek wenselijk worden gevonden, los van besluitvormingsprocedures, zoals het al dan niet wijzigen van beleid, het voorbereiden van nieuwe besluiten of op de wijze van verwerken van zienswijzen die door raden zijn gegeven.

Deze nieuwe commissie heeft geen (formele) rol in het besluitvormings- proces en zienswijzen blijven door raden gegeven worden, eventueel voorbereid door de adviescommissie. De regering ziet daarom voldoende reden dit voorstel niet aan te passen vanwege de sterkere (informatie) positie die dit zal opleveren voor raadsleden en raden. Tegelijkertijd realiseert de regering zich dat een commissie als hier voorgesteld slechts voor een beperkt aantal regelingen geschikt zal zijn. Ook gelet op de tijdsinvestering die dit van raadsleden vraagt, verwacht de regering dat alleen gekozen zal worden voor een dergelijke commissie waar dat nodig is vanuit de verantwoordelijkheden en rollen van raden.

Indien de raden een voorstel doen, is het algemeen bestuur van het openbaar lichaam verplicht om de commissie in te stellen; het algemeen bestuur kan de commissie niet instellen als de raden hiertoe geen voorstel doen. Het is dus aan de raden van de deelnemende gemeenten om te bepalen of er behoefte is aan een dergelijke commissie. De instelling van deze commissie vindt door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling plaats omdat de gemeenschappelijke adviescommissie onderdeel van de regeling is en daardoor bij de organisatie van het samenwerkingsverband hoort en niet bij de gemeentelijke organisatie. Daarbij regelt het algemeen bestuur een aantal zaken met betrekking tot het functioneren van de commissie, na de raden de gelegenheid geboden te hebben hun wensen hieromtrent naar voren te brengen, omdat de gemeenschappelijke adviescommissie die niet voor zichzelf kan regelen voordat zij begonnen is. Het algemeen bestuur van het openbaar lichaam wordt geacht binnen een redelijke termijn na indiening van het voorstel door de raden van de deelnemende gemeenten de gemeenschappelijke adviescommissie in te stellen.

De gemeenschappelijke adviescommissie wordt ingesteld op voorstel van de raden van de aan de regeling deelnemende gemeenten gezamenlijk.

Alle raden dienen dus in te stemmen met het voorstel. De commissie bestaat uit leden die per deelnemende gemeente door de raad uit zijn midden zijn gekozen. Vanuit de gedachte achter de gemeenschappelijke adviescommissie ligt deelname vanuit de raden van alle deelnemende gemeenten voor de hand. Een gemeenteraad is echter niet verplicht een raadslid af te vaardigen.

De raden kiezen zelf de leden van de commissie. Zij opereren zonder last of ruggespraak. Als een individuele raad van mening is dat zijn raadslid de lokale belangen onvoldoende behartigt kan hij een voordracht doen aan het bestuur van het openbaar lichaam om het betreffende raadslid te vervangen. Het ligt wel in de rede dat leden niet direct vanuit eigen politieke opvattingen inbreng leveren, maar meer oog hebben voor het belang van het bestuursorgaan gemeenteraad.

Hoewel bij waterschappen in tegenstelling tot bij gemeenten en provincies sprake is van een monistische bestuursstructuur, kan door het openen van de mogelijkheid tot het instellen van een dergelijke commissie bij een regeling tussen waterschappen de vertegenwoordiging van het lokale belang op regionaal niveau ook in deze context een impuls gegeven worden.